

ПРИНЦИП НЕЗАЛЕЖНОСТІ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Принцип незалежності є основоположним у діяльності адвокатури – за цим принципом виконувати професійні повноваження адвокатів, спрямовані на захист прав і свобод людини, забезпечення конституційного права кожного на правову допомогу. саме при реалізації завдань адвокатури, котрі полягають у сприянні у захисті своїх прав від порушень, що допускаються, в тому числі й посадовими особами та державою, адвокат має керуватися принципом незалежності. Без цього неможливо здійснювати адвокатську професію, протистояти тим, хто діє поза правовим полем, порушує права і свободи людини і громадянина, чинне законодавство, законні інтереси юридичних осіб тощо.

Захисник у процесі виконання своїх функцій повинен бути незалежним насамперед від органів державної виконавчої (адміністративної) та судової влади, а також від громадських об'єднань (політичних партій, організацій, рухів тощо). Забезпечується цей принцип передусім тим, що адвокатура формується як громадсько-самодіяльна, недержавна інституція, яка становить добровільне самостійне незалежне об'єднання професійних юристів.

взагалі можна виділити два рівні незалежності: зовнішній – передбачає незалежність адвоката при виконанні доручення по справі від органів влади, місцевого самоврядування, підприємств установ, третіх осіб, посадових органів адвокатського самоврядування; внутрішній – незалежність як особиста якість адвоката.

Правила адвокатської етики, які були затверджені установчим З'їздом адвокатів України 11 листопада 2012 р., у ст. 6 встановили критерії даного принципу:

1. специфіка цілей і завдань адвокатури вимагає як необхідної умови належного здійснення адвокатської діяльності максимальної незалежності адвоката у виконанні своїх професійних прав і обов'язків, що передбачає його свободу від будь-якого зовнішнього впливу, тиску чи втручання в його діяльність з надання правової допомоги, здійсненню захисту або представництва клі-

ента, зокрема з боку державних органів, політичних партій, інших адвокатів тощо, а також від впливу своїх особистих інтересів;

2. З метою дотримання цього принципу в своїй професійній діяльності адвокат зобов'язаний протистояти будь-яким спробам посягання на його незалежність, бути мужнім і принциповим у виконанні своїх професійних обов'язків, відстоюванні професійних прав, гарантій адвокатської діяльності та їх ефективному використанні в інтересах клієнтів;

3. адвокат зобов'язаний не допускати в своїй професійній діяльності компромісів, що впливали б на його незалежність, з метою догодити суду, іншим державним органам, третім особам або клієнту, якщо такі компроміси розходяться з законними інтересами клієнта та перешкоджають належному здійсненню адвокатської діяльності;

4. адвокат не повинен займатися іншою діяльністю, яка ставила б його в будь-яку залежність від інших осіб чи підпорядковувала б його вказівкам або правилам, які можуть увійти в суперечність з нормами чинного законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність і цими Правилами, або можуть іншим чином перешкоджати вільному й незалежному здійсненню ним адвокатської діяльності;

5. адвокат не повинен ділити гонорар, отриманий від клієнта, з іншими особами, окрім адвоката, що раніше виконував це доручення, та спадкоємців померлого адвоката, частково виконане доручення якого він прийняв. адвокат може ділити свій гонорар з іншими особами, якщо це дозволяється актами законодавства, статутними документами або іншими професійними правилами, яким підпорядковується адвокат;

6. адвокат не повинен при виконанні доручення клієнта керуватися вказівками інших осіб, зокрема тих, які уклали договір про надання правової допомоги іншій особі – клієнту, стосовно змісту, форм, методів, послідовності та часу здійснення його професійних прав і обов'язків, якщо вони суперечать його власній уяві про оптимальний варіант виконання доручення клієнта;

7. Національна асоціація адвокатів України, органи адвокатського самоврядування в межах своєї компетенції мають всіляко сприяти гарантуванню незалежності адвоката.

у Правилах адвокатської етики також вказується на необхідність додержання даного принципу у відносинах з судом, а саме

в ст. 44 вказується, що, дотримуючись принципу законності, адвокат водночас має бути наполегливим і принциповим у відстоюванні інтересів клієнта в суді, не поступатися своєю незалежністю у захисті й представництві прав та інтересів клієнта з метою не погіршити стосунків з суддями; у випадку вчинення судом тиску на адвоката – не йти на компроміси, які суперечать охоронюваному законом інтересам клієнта; послідовно дотримуватися принципу домінантності інтересів клієнта перед всіма іншими інтересами й міркуваннями, що пов'язані з відносинами адвоката з судом. адвокат не повинен полишати без уваги порушення закону, нетактовне і зневажливе ставлення суду та інших учасників процесу до його клієнта, його самого або адвокатури в цілому і повинен реагувати на відповідні дії у формах, передбачених чинним законодавством та/або актами Наау.

в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є певні гарантії дотримання принципу незалежності адвокатської діяльності. Зокрема в ст. 23 сказано, що забороняються будь-які втручання і перешкоди здійсненню адвокатської діяльності.

у Загальному кодексі правил для адвокатів країн Європейського співтовариства, прийнятого делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у страсбурзі в жовтні 1988 року зазначено, що завдання, що виконуються адвокатом у процесі професійної діяльності, вимагають його абсолютної незалежності і відсутності будь-якого впливу зовнішнього, пов'язаного, в першу чергу, з його особистою заінтересованістю або з тиском зовні. Незалежне становище адвоката сприяє зміцненню в суспільстві довіри до процедур правосуддя і неупередженості суддів. Таким чином, адвокату необхідно уникати будь-яких ущемлень власної незалежності і не поступатися принципами обов'язку заради інтересів клієнта, суду або інших осіб. адвокату належить зберігати незалежність як при розгляді майнових спорів, так і справ, не пов'язаних з матеріальною заінтересованістю. Порада, одержана клієнтом від адвоката, втрачає сенс, якщо останній дав її, керуючись міркуваннями власної вигоди, з будь-яких корисливих інтересів або під впливом тиску зовні.

треба зазначити, що незалежність адвоката не є абсолютною. По-перше, наявна беззаперечна залежність адвоката від вимог закону. у своїй професійній діяльності адвокат зобов'язаний дотримуватися вимог чинного законодавства України, сприяти

утвердженню та практичній реалізації принципів верховенства права та законності, застосовувати всі свої знання і професійну майстерність для належного правового захисту і представляти прав та законних інтересів громадян і юридичних осіб. адвокат не має права в своїй професійній діяльності вдаватись до засобів та методів, які суперечать чинному законодавству або Правилам адвокатської етики. у своєму приватному житті адвокат також зобов'язаний дотримуватися закону, не вчиняти правопорушень та не сприяти зумисно їх скоєнню іншими особами.

По-друге, адвокат у своїй правовій позиції у кожному конкретному випадку залежить і від клієнта. стаття 8 Правил визначає домінантність інтересів клієнта як принцип адвокатської етики. у межах дотримання принципу законності адвокат зобов'язаний у своїй професійній діяльності виходити з переваг інтересів клієнтів перед своїми власними інтересами, інтересами колег, партнерів, співробітників, інтересами законних представників клієнтів, або їх опікунів, а також будь-якими іншими міркуваннями.